

Regio Deal Achterhoek 2019-2022

Voortgangsrapportage 2019

Governance

Smart Living

Inhoud

Regio Deal Achterhoek	3
Drie pijlers	4
Pijler 1 Smart economy	4
Pijler 2 Smart living	6
Pijler 3 Smart governance	8
Overzicht en vooruitblik	9

Regio Deal Achterhoek

*Officiële ondertekening Regio Deal door
Gedeputeerde provincie Gelderland P. van 't Hoog,
en Voorzitter 8RHK M. Boumans 20 november
2019*

Aangezien het erg tijdrovend en arbeidsintensief is om elk project apart te melden, heeft 8RHK ambassadeurs de cascade-regelingen steunverlening projecten Achterhoek Visie 2030 ontwikkeld. Met deze cascadereregelingen is de kennisgeving eind 2019 in één keer met Brussel procedureel afgehandeld en daarmee hoeven individuele projecten die binnen deze cascadereregelingen passen niet meer gemeld te worden. 8RHK ambassadeurs kan hierdoor sneller en zonder tussenkomst van Brussel beschikkingen afgeven. De cascadereregelingen borgen uit staatssteunoptiek de rechtmatigheid. De staatsteuntoets heeft in 2019 dus voor de nodige vertraging gezorgd

De Regio Deal Achterhoek 2019-2022 is een overeenkomst tussen het Rijk en de Achterhoek (provincie Gelderland en de Achterhoek Board), waarmee zij met een samenhangende aanpak de brede welvaart van inwoners en bedrijven in de Achterhoek vergroten. Dat doen ze door de economie, de leefomgeving en de bestuurlijke slagkracht toekomstbestendig te maken.

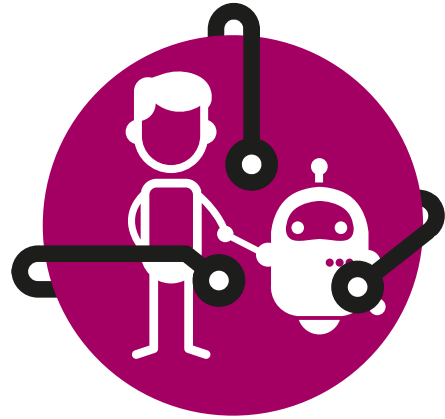
De basis voor de Regio Deal is de Achterhoek Visie 2030. Deze visie is opgesteld door ondernemers, maatschappelijke organisaties en overheden in de Achterhoek.

De Regio Deal Achterhoek richt zich op drie pijlers met diverse programmalijnen. Onderstaand is per programmalijn vermeld aan welke doelstellingen in 2019 een bijdrage is geleverd.

In 2019 liepen we tegen opstartproblemen aan in verband met mogelijke staatssteun, waardoor projecten nog niet konden starten. Bij een aantal van projecten is er sprake van geoorloofde staatssteun. Dat betekent dat deze projecten onder voorwaarden subsidie kunnen ontvangen, mits dit door middel van een kennisgeving is gemeld in Brussel.

Drie pijlers

Pijler 1: Smart economy

Slim innoveren (1a)

Er is ingezet op het verder uitbouwen van het open innovatiesysteem in de Achterhoek door het opzetten en verbinden van diverse innovatieve 'hotspots'. Daarnaast zijn projecten gestart op het gebied van kennis- en businessclusters die zorgen voor kennisdeling, innovaties, uitwisseling van personeel en daarmee behoud van talent voor de toekomst. Ook met het inrichten van broedplaatsen voor start-ups is in 2019 een start gemaakt. Het Smart Business Centrum (plus), De Steck en proefboerderij de Marke zijn de hotspots van waaruit dit wordt aangejaagd. In 2019 heeft de Achterhoek ook de MKB Deal binnengehaald, met dit project willen de arbeidsproductiviteit verhogen.

Slim werken, werven en leren (1b)

In het kader van een Leven Lang Ontwikkelen wordt een (grensoverschrijdend) opleidingsinstituut voor Associate Degree opleiding (het Grensland College) gestart met als doel vraag en aanbod op de arbeidsmarkt beter op elkaar af te stemmen en talent optimaal te benutten. Het project een leven lang ontwikkelen in het beroepsonderwijs is voorbereid, waarin ook aansluiting op een Associate Degree is opgenomen. Het project fonds voor Talentontwikkeling is uitgewerkt en start in 2020. We zoeken daarbij de samenwerking met het Twents Fonds voor Vakmanschap om best practices, maar ook ervaren knelpunten, bij elkaar op te halen.

Fijnmazige bereikbaarheid (2a)

In 2019 zijn de eerste stappen gezet voor het opzetten van een ruraal MaaS-concept voor de Achterhoek. Er is onder andere een procesbegeleider aangesteld die de organisatie en inhoud van het Programmalijn Fijnmazige bereikbaarheid vorm geeft en die de onderlinge samenhang tussen bestaande en nieuwe projecten bewaakt. In 2020 start onder meer de uitrol van het project Netmobiel en de doorontwikkeling van ZOOV op maat. Daarbij zetten we in op de beschikbaarheid van elektrische deelauto's. Begin 2020 wordt het Achterhoek Panel gevraagd naar de

behoefte van duurzaam en aanvullend (deel)vervoer.

Circulair ondernemen en kringlooplandbouw (3a)

Op het gebied van circulair ondernemen zijn pilots gestart op drie bedrijventuinen in de Achterhoek. (Wijnbergen in Doetinchem, Lichtenhorst-Over Berkel in Berkelland en Brandemate in Oost Gelre.) Het gaat daarbij zowel om een verdieping van circulair en toekomstbestendig ondernemen, als om een versterking van de samenwerking van verschillende bedrijven om samen, collectief, meer te kunnen bereiken. De cirkelregio Achterhoek is opgericht, die zich specifiek richt op circulair slopen en bouwen, door onder andere inventarisatie van materialen bij te slopen gebouwen en betrekken bij voorhanden materialen bij nieuwbouw.

Er zijn in de Achterhoek veel initiatieven in gang gezet in het kader van de kringlooplandbouw die met elkaar verbonden zijn tot een samenhangende aanpak (zie kaders). Deze aanpak zal uiteindelijk resulteren in: het minimaliseren van het kunststofgebruik, de verbetering van de kwaliteit van grond- en oppervlaktewater, het verminderen van de carbon footprint en het herstel van biodiversiteit.

De Marke

Bij de proefboerderij De Marke is gewerkt aan het ontwikkelen van de Coöperatie De Marke. Met de WUR zijn nieuwe samenwerkingsafspraken gemaakt. Er zijn stakeholdergesprekken (boeren,

ketenpartners, gemeenten) gevoerd ten behoeve van organisatie- en programma-ontwikkeling. Er zijn sessies belegd met wetenschappers om een eerste invulling te geven aan de drie inhoudelijke programmalijnen.

Kunstmestvrije Achterhoek

Voor het project Kunstmestvrije Achterhoek is er het afgelopen half jaar gekeken naar het meten van de samenstelling van

Groene Weide Meststof en de oplossing die bij Groot Zevert Vergisting als basis hiervoor wordt geproduceerd. Er is nu een standaard analyse protocol bereikt met betrouwbare analyses. Parallel hieraan zijn ook al testen uitgevoerd voor het continu, online meten van de productiestromen in de installatie van GZV.

Er is ook gekeken naar de combinatie van de behoefte van het gewas en de technische mogelijkheden van de huidige installatie. Op basis daarvan is een serie testen uitgevoerd die inmiddels hebben geresulteerd in de standaard productie van een zwavelarme basis voor de meststof, een belangrijk wapenfeit.

Vruchtbare Kringloop Achterhoek

De Vruchtbare Kringloop Achterhoek (VKA) is omgezet naar een verenigingsstructuur, voor de boeren en geleid door de boeren. Er is een partnerovereenkomst getekend met alle betrokken partijen, zoals provincie Gelderland, LTO Noord, Waterschap Rijn en IJssel, Vintens, Friesland Campina, Rabobank, ForFarmers en Countus. In 2019 zijn nieuwe studieprogramma's en studieringen opgezet. Met het ministerie LNV is in het kader van de experimenteerregio een pilot opgestart voor bedrijfsspecifieke bemesting. De tweede pilot die De Marke, VKA, het ministerie van LNV en AERES Hogeschool aan het verkennen zijn is de opleiding voor kringloopadviseur en een onafhankelijke kringloopadviesorganisatie. In verband met het coronavirus is de VKA de uitdaging aangegaan om digitale alternatieven te vinden waardoor we de komende tijd kennis met elkaar kunnen blijven delen.

Pijler 1: Smart living

Kwaliteitsverbetering bestaande woningvoorraad (4a)

Er is in 2019 gewerkt aan een integrale aanpak om eigenaren van woningen te ontzorgen bij het verduurzamen van hun woning. Verder wordt er met behulp van slimme technieken en sociale alarmering voor gezorgd dat ouderen en verminderd zelfredzamen (langer) veilig en verantwoord thuis kunnen blijven wonen. Er zijn meerdere projecten voorbereid waaronder 'Makelaar als woningmarktregisseur' en enkele concrete kwaliteitsverbeterprojecten.

Passende nieuwe woningen (4b)

Binnen de Achterhoek zijn kwalitatieve toetsingscriteria voor woningbouw vastgesteld, waarmee we inspelen op wat nu nodig en in de toekomst verantwoord is. De voorbereidingen zijn getroffen om in 2020 de nieuwe Vastgoedmonitor Achterhoek uit te zetten. Ook zijn er diverse projecten in voorbereiding op het gebied van flexwonen, zoals de Pilot betaalbaar tijdelijk wonen in kleine kernen.

Transformeren en slopen van (leegstaand) vastgoed, inclusief kernwinkelgebieden (4c)

In de Regio Deal is aangegeven dat wordt gestreefd naar zeven goede voorbeelden op het gebied van transformatie en slopen van (leegstaand) vastgoed. In 2019 zijn diverse voorbeeldprojecten in voorbereiding. Ook zijn via een gebiedsgerichte aanpak vier transformatieopgaven van start gegaan welke mede gefinancierd zijn via het provinciale programma SteenGoed Benutten.

Het regionaal vormgeven van deze programmalijn blijft een uitdaging. We zien veel lokale initiatieven maar het inrichten van een regionale taskforce blijkt lastiger dan gedacht. In november is de notitie "Achterhoekse strategie op (het voorkomen van) leegstand" bestuurlijk besproken. Hieruit blijkt dat men zeer terughoudend is als het gaat om het inrichten van een uitvoeringsorganisatie/taskforce die de activiteiten gaat uitvoeren dan wel aanjagen. Er is wel groen licht gegeven voor een transformatieplatform. Dit wordt in 2020 uitgevoerd. Bovendien gaan we met de provincie in 2020 ideeën uitwerken om tot een vernieuwende aanpak van de uitvoering van de programmalijn te komen. Ondersteuning van het Rijk bij deze opgave zou welkom zijn.

Vitaal buitengebied (5a)

Ook op het gebied van vrijkomende agrarische bebouwing en ondermijning zijn veel initiatieven in voorbereiding, zoals de projecten 'Toekomstgerichte erven' en 'Ondermijning in zicht'. In 2020 kunnen meerdere concrete projecten van start gaan. In het kader van de aanpak van ondermijning wordt in 2020 een integrale regionale gebiedsscan opgesteld, gemeenten werken met het Keurmerk Veilig Buitengebied, er zijn weerbaarheidstrainingen voor BOA's toezichthouders en erfbetreders voorzien en er worden Alert-bijeenkomsten georganiseerd voor ondernemers.

Het project Toekomstbestendig erven is in voorbereiding. Er komt een regio breed onderdeel, met onder andere een gebiedsanalyse, die de omvang van de leegstand en de verpaupering in relatie tot ondermijning zichtbaar moet maken. Daarnaast is maatwerk per gemeente voorzien, om via keukentafelgesprekken coaching aan te bieden voor agrarische ondernemers die door willen ontwikkelen naar kringlooplandbouw, stakende agrarische ondernemers, gestaakte agrarische ondernemers, erfgenamen met lege stallen en asbestdaken. De keukentafelgesprekken vinden plaats door erfadviseurs; de coaching geschiedt door gespecialiseerde erfbegeleiders.

Pijler 3: Smart governance

Smart governance (6a)

In 2019 zijn voorbereidingen getroffen om in 2020 de eerste Achterhoek Monitor te presenteren. Waarbij de verbinding wordt gelegd met de eerder genoemde Vastgoed Monitor. We willen komen tot een adequate Achterhoek Monitor om op systematische wijze te volgen of onze inspanningen en acties tot de gewenste effecten leiden. Een monitor die ons helpt met onder andere antwoord te krijgen op de vragen: Hoe staan we er voor? Wat gaat goed? Wat gaat niet goed? Waar moeten we bijsturen? Daarnaast dragen we actief bij aan de Regio Deal labsessies over de governance.

Op het gebied van grensoverschrijdende samenwerking wordt vanaf 2020 een flink stap gemaakt in het in samenhang brengen en opschalen van projecten gericht op het grensoverschrijdend zaken doen van Nederlandse en Duitse ondernemers.

Hierin wordt samengewerkt met het Grensland College, wat zich met name richt op het benutten van talent aan beide zijden van de grens.

Overzicht en vooruitblik

Projecten

De Regio Deal is in werking getreden op 15 juli 2019. Na een korte opstartperiode zijn in de tweede helft van 2019 vijftien projecten goedgekeurd voor een

bijdrage door de betrokken Thematafels en de Achterhoek Board, waarin de drie O's zijn vertegenwoordigd. Onderstaand is het aantal projecten per programmalijn weergegeven. Met name de programma's

op het gebied van Wonen en Vastgoed, Vitaal Buitengebied en Smart Governance vragen een langere voorbereidingsperiode, en zullen vanaf 2020 volop in uitvoering komen met middelen vanuit de Regio Deal. In 2019 is er één project gestart binnen de programmalijn Transformeren en slopen van (leegstaand) vastgoed. Voor dit project hebben we 100% financiering vanuit de regio (incl. provincie) gevonden. Omdat dit project onderdeel uitmaakt van de opgave binnen de Regio Deal wordt dit project wel meegenomen in de voortgangsrapportage.

Financiën

Eind 2019 is ruim € 5 mln. van de beschikbare € 20 mln. vanuit de Regio Deal toegekend aan projecten. Onderstaand is per programmalijn aangegeven welke bijdrage vanuit de Achterhoek en het Rijk is gedaan voor de projecten in 2019.

Overzicht toegekende projecten per programmalijn - 2019

Programmalijn	Aantal projecten
1a - Slim Innoveren	4
1b - Slim werken, werven en leren	1
2a - Fijnmazige bereikbaarheid	1
3a - Circulair ondernemen en kringlooplandbouw	7
4a - Kwaliteitsverbetering bestaande woningvoorraad	2
4b - Passende nieuwe woningen	-
4c - Transformeren en slopen van (leegstaand) vastgoed	1
5a - Vitaal buitengebied	-
6a - Smart governance	-
Totaal	16

Overzicht toegekende bedragen per programmalijn - 2019

Programmalijn	Totaal	Achterhoek	Regiodeal
1a - Slim Innoveren	2.805.426	2.102.000	703.426
1b - Slim werken, werven en leren	3.831.377	2.646.963	1.184.414
2c - Fijnmazige bereikbaarheid	125.000	62.500	62.500
3a - Circulair ondernemen en kringlooplandbouw	8.698.576	5.818.348	2.880.228
4a - Kwaliteitsverbetering bestaande woningvoorraad	595.430	422.680	172.750
4b - Passende nieuwe woningen	-	-	-
4c - Transformeren en slopen van (leegstaand) vastgoed	2.613.888	2.613.888	-
5a - Vitaal buitengebied	-	-	-
6a - Smart governance	-	-	-
Totaal:	18.669.697	13.666.379	5.003.318

Overzicht geplande projecten en bedragen per programmalijn - begin 2020

Programmalijn	Projecten	Totaal	Achterhoek	Regiodeal
1A - Slim Innoveren	1	535.140	342.570	192.570
1B - Slim werken, werven en leren	5	5.998.634	3.828.250	2.170.384
2A - Fijnmazige bereikbaarheid	2	524.790	361.246	163.544
3A - Circulair ondernemen en kringlooplandbouw	1	80.000	40.000	40.000
4A - Kwaliteitsverbetering bestaande woningvoorraad	3	5.437.430	4.527.705	909.725
4B - Passende nieuwe woningen	3	1.099.940	580.870	519.070
4C - Transformeren en slopen van (leegstaand) vastgoed	3	1.701.191	1.626.191	75.000
5A - Vitaal buitengebied	3	3.794.593	2.225.445	1.569.148
6A - Smart governance	2	731.000	488.388	242.612
Totaal:	23	19.902.718	14.020.665	5.882.053

Samenwerking met Twente

Samen met Twente is gekeken hoe we invulling kunnen geven aan de zes genoemde thema’s in de Deal. Samengevat zijn in 2019 de volgende stappen genomen:

- Het Achterhoekse initiatief van de Grenzhoppers (<https://grenzhoppers.eu>) gaat verbinding leggen met Twente om zo het netwerk nog groter te maken.
- Er zijn contacten gelegd tussen de projectleiders van Mineral Valey (Twente) en Vruchtbare Kringloop/ Achterhoek Kunstmestvrij. Om zo van elkaar te leren en zo mogelijk samen op te trekken. Onder meer richting Brussel.
- De Achterhoek heeft voor het opzetten van een fonds voor talentontwikkeling gebruik gemaakt van de ervaringen in Twente. Ook voor andere projecten op het gebied van arbeidsmarkt leren we van elkaar. Op dit thema gaan beide regio’s gezamenlijk kijken hoe de lobby rond het veranderen en beïnvloeden van

regelgeving kan worden vormgeven.

- Vanuit de TU Twente is voor de opleiding Mechanical Engineering een samenwerking opgestart met de VU Amsterdam waarbij studenten in bij de VU aan de TU kunnen studeren. Men moet echter wel een deel van de studie in Twente volbrengen, waaronder de stage. Verkend wordt of de Achterhoek kan sluiten bij de stages.
- Zorginnovatie wordt in 2020 opgepakt. Kansen liggen mogelijk bij TopFit/ citizenlab. Dit is als EU project gedefinieerd en loopt in samenwerking met de Universiteit van Twente, Nijmegen en de WUR. Mogelijk biedt dit kansen om op dit gebied als regio Achterhoek en Twente samen te werken. Daarnaast heeft Topfit een zekere status binnen Europa, waardoor het aantrekkelijk is om hieraan deel te nemen.
- De Achterhoek en Twente zijn

momenteel bezig met een eigen MaaS-pilot. Dit houdt in dat zij beiden in een ongeveer vergelijkbaar experimenteer-regio een MaaS-concept moeten opzetten. Dit is in een dunbevolkt ruraal gebied nog niet eerder succesvol geweest. Zowel Twente als de Achterhoek kunnen dus veel van elkaars, m.n. verschillende aanpakken, leren. Overeen is gekomen dat men elkaar op de hoogte houdt van de “do’s and don’ts”. Volgens beide regio’s zou dit een toegevoegde waarde zijn.

- Vanuit de Achterhoek is de mogelijkheid aangedragen om een gezamenlijke lobby in Brussel te starten met de andere rurale MaaS-pilot in Nederland: Groningen-Drenthe. De mogelijkheden hiervan worden in 2020 concreet gemaakt en waar nodig ook direct opgepakt. Hier liggen in ieder geval kansen om gezamenlijk naar een mooie uitkomst te werken.

Vooruitblik 2020 een verder

Voor 2020 zijn er nu al 23 projecten in beeld die kunnen starten; deze projecten vragen bijna 6 miljoen euro. aan Regio Deal-middelen. Acht van deze projecten zijn in maart 2020 goedgekeurd. In onderstaand overzicht is het aantal projecten en de verwachte bijdrage per programmalijn te zien. Overigens

voorzien we enige vertraging in de uitvoering bij sommige projecten i.v.m. de coronacrisis. Denk bijvoorbeeld aan fijnmazige bereikbaarheid waarin fysiek samen reizen een belangrijke component is. En aan bijeenkomsten, zoals keukentafelgesprekken die niet kunnen plaatsvinden voor projecten in het kader van ondermijning en vitaal buiten gebied.

Maar ook projecten waarbij scholen betrokken zijn, zoals het lopende project Groene kenniswerkplaats.

Eerste Achterhoek Raad 3 september 2018

